

SM 1-003/004 NSB STAKEVOGN litra T3 type 1

HISTORIKK.

Tømmer og plank har vært en viktig del av jernbanens trafikkgrunnlag og de første "T- vognene" ble levert til Hovedbanens åpning. Dette var: " 15 stk 14 Fod, 86 stk.16 Fod og 90 stk. 18 Fod lange plankevogne uden fjederbuffer". I boken "Jernbanen i Norge " er et bilde av en slik vogn, side 27. En artikkel om de eldste tømmervognene finnes i På Sporet nr.87. I 1891 ble det bygget 14 vogner med 9 tonns akseltrykk til Kongsvinger-banen (T type1). Dette var de første moderne plattformvognene med jernramme og gulv av planker. Vognene var utstyrt med seks jernrør staker.

Etter den første leveransen på 14 vogner (T type 1) ble ikke fler bygget før i 1913. Etter hovedtegning 1458 leverte Strømmen vst. 90 vogner (nr. 4801 - 4890 til Oslo distr) som fikk litra T type 2. I 1914 fulgte ytterligere 180 vogner fra Strømmen og Skabo.

Neste levering kom fra Linke-Hoffmann Werke i Tyskland i 1921 (45 stk) og Skabo i 1922 (15 stk). Til sammen 330 vogner.

I tillegg til disse ble fra 1916 til 1922 levert tilsvarende vogner, men med 1 meter høye nedleggjare jernlemmer - litra Tl type 1. De ble også levert med bremserhus litra Tlf i årene 1920-24.

Alle disse vognene hadde en plattformlengde på 7,60m, bredde 2,80, akselavstand 3,90m og lastet 16,0 tonn. Det var en meget anvendelig vogntype som skulle prege godstogene helt fram til våre dager.

Fra 1936 ble litra endret fra T type 2 til T3 type 1. Tilsvarende ble betegnelsen Tl3 type 1 og Tlf3 type 1. Bremserhuset ble etter hvert fjernet og erstattet av bremserplattform; plassert over høyre buffer. Noen Tl3-vogner mistet jernlemmene og ble til vanlige T3.

I 1956 hadde NSB 356 stk T3, 627 stk Tl3 og 34 stk Tlf3. I løpet av 70-tallet forsvant de fleste av disse vognene ut av den daglige driften.

Norsk Jernbaneklubb har bevart et godt utvalg av vogner litra T3, Tl3 og T3 m/bremserplattform.

Forbildet.

Dette er byggesettet er en modell av stakevogn litra T3 type 1 med fallbrekk bremse. Ved hjelp av tilleggsett 01-004 kan stakevogn, litra Tl3 type 1 bygges.

Generelt

Les igjennom byggeveiledningen og finn ut av delene. Det er en fordel å bore opp huller og dra over alle knekkanvisninger med en skarp skrutrekker eller lignende før dele taes ut av platen. Så langt det er mulig er byggesettet konstruert slik at mest mulig skal knekkes sammen eller til rett vinkel. Du skal alltid (dersom ikke noe annet er spesielt nevnt) knekke mot knekkanvisningen. Det vil si at etsestreken skal være "inne" i knekken. Når delen taes ut av arket, gå over sidene med en fil for å fjerne grader.

Overdel

Overdelen (1) knekkes til rett form. Den nederste delen av stakefestene (tunge med hull i enden) knekkes ikke enda.

Underdel.

Underdelen (2) knekkes. I midten finnes to små plater med stakefester på vognenden (14), disse taes ut. Konsoller og støtter bøyes til. Det er klargjort for to ulike typer koblinger. A- Synoba, B-trådkobling. Bøy til den ønskede varianten. Underdelen bendes lett på plass mot overdelen. IKKE LODD ENNÅ. Langbjelkene (3) bøyes til L-form og tilpasses underdelen. Press langbjelken på plass uten å lodde. Det hele holdes på plass av bufferbjelkene. Akselgafler (4) tilpasses og settes på plass

Bremser.

Bremseskoene (5) knekkes til, klossen skal være dobbel, her er knekkanvisningen ut! Begynn med å tre en 0,5mm tråd mellom bremseskoene og lodd V-henger (6) på tråden mellom bremseskoene. Del (7) skal lodd på den rette enden av V-hengeren, Fil spor for tråden langs midtaksen. Bøy til oppheng (9) og lodd fast i bunn sammen med oppheng (8). Lodd fast 2 stk 0,5mm. tråd til justeringsanordning (8). Disse går langs midtaksen til hver bremsebom (6). Juster og tilpass, gjerne med hjulene satt inn, hjulene skal gå fritt fra bremseskoene. Når alt passer, lodd sammen. Tre en 0,8mm tråd gjennom delen 8 og hullet under avstiver til langbjelken. Hevarmen (10) trees på tråden og lodd fast på den og mot undersiden av vognbunn. Del (11) er låseanordningen på fallbrekket.

Detaljer.

Gripehåndtak.

Under bufferne i underkant av bufferbjelken er montert gripehåndtak. Disse lages av 0,3mm nysølvtråd.

Surringer.

Langs kanten av overdelen er det 8 stk. hull for surringer (20). Disse lodd fast. Det finnes til sammen 20 stk. på platen.

Staker.

Disse lages av 1 mm messingrør, til sammen 10stk. med lengde 25mm. Øverst på hver stake skal det være en festing (12), lodd i staken. I bunnen av staken settes innen trådbit 0,5mm for styring. Nederste del av stakefestene knekkes nå til. Stakene settes ned i hullet på stakefestet og lodd fast. Langs vognens øvre kant har hver stake et beslag. Bøy til del (16) eller (17) på platen. Bøy til rundt et 1,2mm rør eller tråd. Fil/klipp til riktig størrelse. Lodd fast. Stakeholdere (14) festes i slissene i toppen av bufferbjelken. Disse stakene til enden skal være 16mm. høye.

Akseljærer, buffere, hjul.

Vognene hadde opprinnelig korsbuffere, men en del fikk hylsebuffere de siste årene de var i bruk. Lodd på plass akseljærer og buffere. Vognene gikk både med stjerneeikehjul og vanlig eikehjul. Et av hvert var ikke uvanlig.

Farger og påskrifter.

Vognene var opprinnelig malt godsvogngrå. Staker, akselgafler, fjærer, bremsesko, buffere og ellers alle deler som var klinket fast, var malt sort. Vogngulvet var av tre og innsatt med kreosot. Fargen er brungråsort.

På slutten av 1930-tallet begynte NSB å male godsvognene i en rødbrun farge – jernoksydrød. Hele vognen var rødbrun med unntak av gulvet. Underdelen av vognen ble etter hvert svært skitten (brunsvart).

Påskrifter.

Påskriftene har alltid hvert hvite.

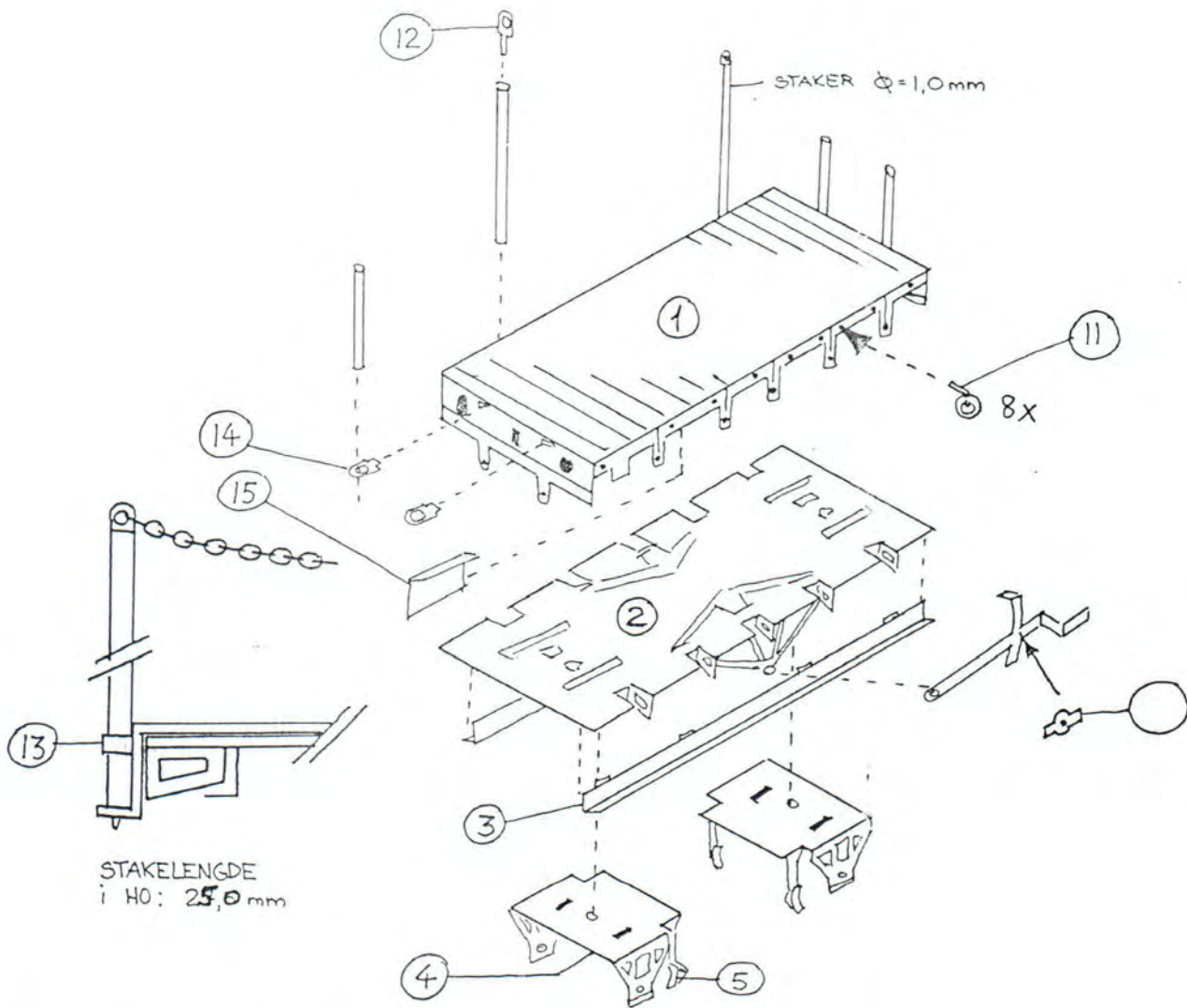
Disse kan deles inn i tre grupper.

A. Bane og vognnummer + Norge var malt på L-jernet ved gulvkanten. For eksempel: " MB 10980 NORGE" (MB=meråkerbanen). Akselavstand, vognvekt og Rev. var malt på langbjelken. Senere kom påskriften T3 10980 og NSB NORGE.

B. Støpejernskilt – sort med hvit tekst – montert på bjelken til vogngulvet. Vognene var vanligst godsvogngrå. Men rødbrun kunne også forekomme.

C. Plateskilt – fra midten av 1950-tallet. Rødbrun vogn og skilt, hvit tekst.

1. Vogngulv med bufferbjelker.	10. Fallbrekkarm.
2. Bunnplate.	11. Låsehendel til fallbrekk.
3. Langbjelker	12. Ringer til staketopp.
4. Akselgafler	13. .
5. Bremsesko	14. Stakeholdere på bufferbjelke.
6. V-henger	15. Plateskilt.
7. Avstiver for V-henger.	16. Stripper for stolpeholdere.
8. Justeringsanordning.	17. Stolpeholdere.
9. Støtte for justering	18. Surringer.
-

HEVARMSBREMSE ' FALLBREKK 4

